

Op zoek naar het 'beloken' landschap van Zomergem

Genieten langs het Schipdonkkanaal (foto: Ludo Goossens)

In landelijke gemeenten zoals Zomergem (Lievegem) waren bomenrijen en houtkanten ooit bepalend voor het landschap. Op deze wandeling vind je heel wat (restanten van) houtkanten en knotbomen. Laat deze wandeling meteen ook een pleidooi zijn voor meer bomen in ons landschap. Ze maken het uitzicht niet alleen boeiender, maar vormen ook een thuis voor dieren en planten. Ooit was Zomergem één van de betere woonplekken voor de steenuil, bijvoorbeeld. Bomen en houtkanten verhogen de biodiversiteit in ons (boeren)landschap, zoveel is zeker.

Start

Je kan parkeren (en de lokale horeca steunen) op de markt van Zomergem.

Wandelroute

Afstand: 8 km

Bewegwijzering: volg het plannetje of download de gps-tracks op www.NPMeetjesland.be/strekdebeneen

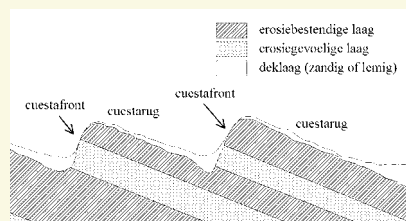

1

Vergezicht op Zomergem

Het dorp Zomergem ontstond op het meest oostelijke puntje van een lang-gerekte heuvel, de zogenaamde Cuesta Oedelem-Zomergem. Een cuesta is een asymmetrische heuvelrug, ontstaan door de afwisseling van harde en zachte, licht hellende gesteentelagen in de ondergrond. De ene kant van de rug heeft een lange, zachte helling, bepaald door de helling van de bovenste erosiebestendige laag (cuestarug).

De andere zijde heeft een steile helling, gevormd aan de rand van de harde laag, die ondergraven werd door erosie van de onderliggende zachte laag (cuestafront). De erosiebestendige laag bestaat uit stugge klei.

Schematische doorsnede van twee opeenvolgende cuesta's (figuur: Chantal Martens)

Niet voor niets start de wandeling op de plek 'Boven'. In deze half-verharde kerkwegel (het Kouterstraatje) passeer je links de plek van de oude molen die een eeuw geleden deze plek bekronde. Hier werden in de jaren '90 de restanten opgegraven van een Romeinse dakpannenbakkerij.

Het Kouterstraatje biedt je meteen een prachtig vergezicht naar het oosten en het zuiden, de bestemming van deze wandeling. Die laagte, waar zich vandaag het Kanaal Gent-Brugge bevindt, is de oude vallei van de Hoogkale: een grote rivier die de bovenloop van de Kale vormt, maar vandaag bijna volledig verdwenen is.

2

Langs het Schipdonkkanaal

De route volgt even het Schipdonkkanaal, genoemd naar een verdwenen gehuchtje wat verderop. De officiële naam van dit kanaal is echter het bijzonder poëtische 'Afleidingskanaal van de Leie'. Dit kanaal werd in het midden van de 19de eeuw gegraven van Deinze naar Zeebrugge, met de bedoeling om het vuile Leiewater niet langer door Gent te sturen maar versneld af te voeren naar zee.

Bemerk de mooie rietkragen. Hoor je het gezang van de karekiet en zag je net die ijsvogel voorbij flitsen?

3

Het mysterie van de vermoorde barones

Op dit kruispunt staat een mooi veldkappelletje dat geflankeerd wordt door twee lindes. Minder zichtbaar is het verdwenen kasteel van Ro, dat zich op de akker aan de overzijde van de straat bevindt. Dit kasteel, een buitengoed uit de 18de eeuw, werd in 1856 afgebroken nadat de barones er op mysterieuze wijze werd vermoord. De moordenaar werd nooit gevonden...

Een zicht op Ro vanaf de kerktoeren (foto: Peter De Craene)

4

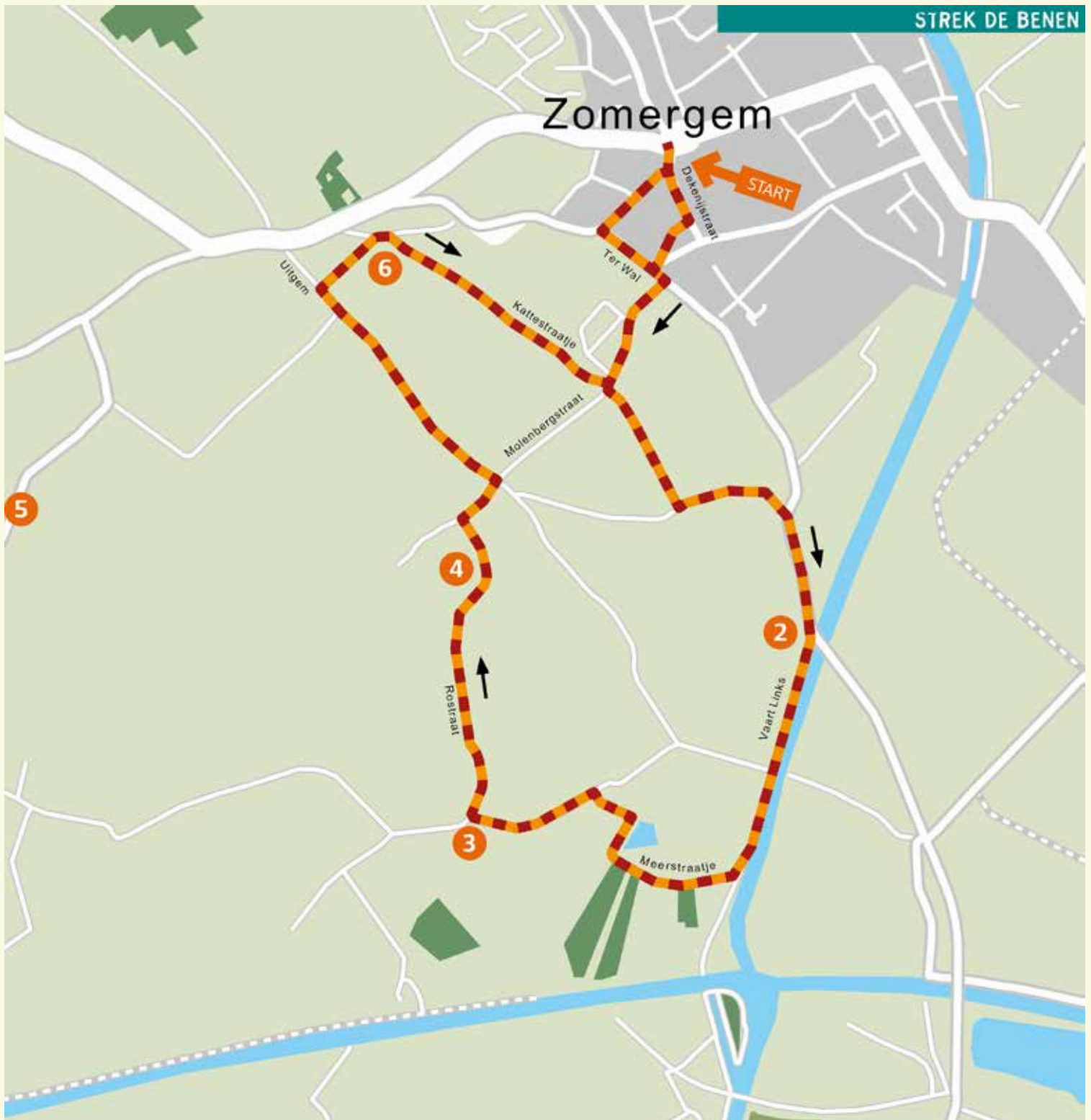
Het bastion van de steenuil

Het landschap dat zich hier ontvouwt, is een mooi restant van een oud 'bulkenlandschap': een relatief nat en laaggelegen gebied dat hoofdzakelijk bestaat uit graslanden. Typerend zijn de grachtjes, houtkanten en knotbomenrijen. Het woord 'bulk' is afgeleid van het Oudnederlandse 'beloken', wat 'gesloten' betekent. Merk ook de link op met bijvoorbeeld een 'beluik' in de stad (een gesloten straatje) of de 'Bijloke'-abdij, die toch ook wel erg gesloten was naar de buitenwereld.

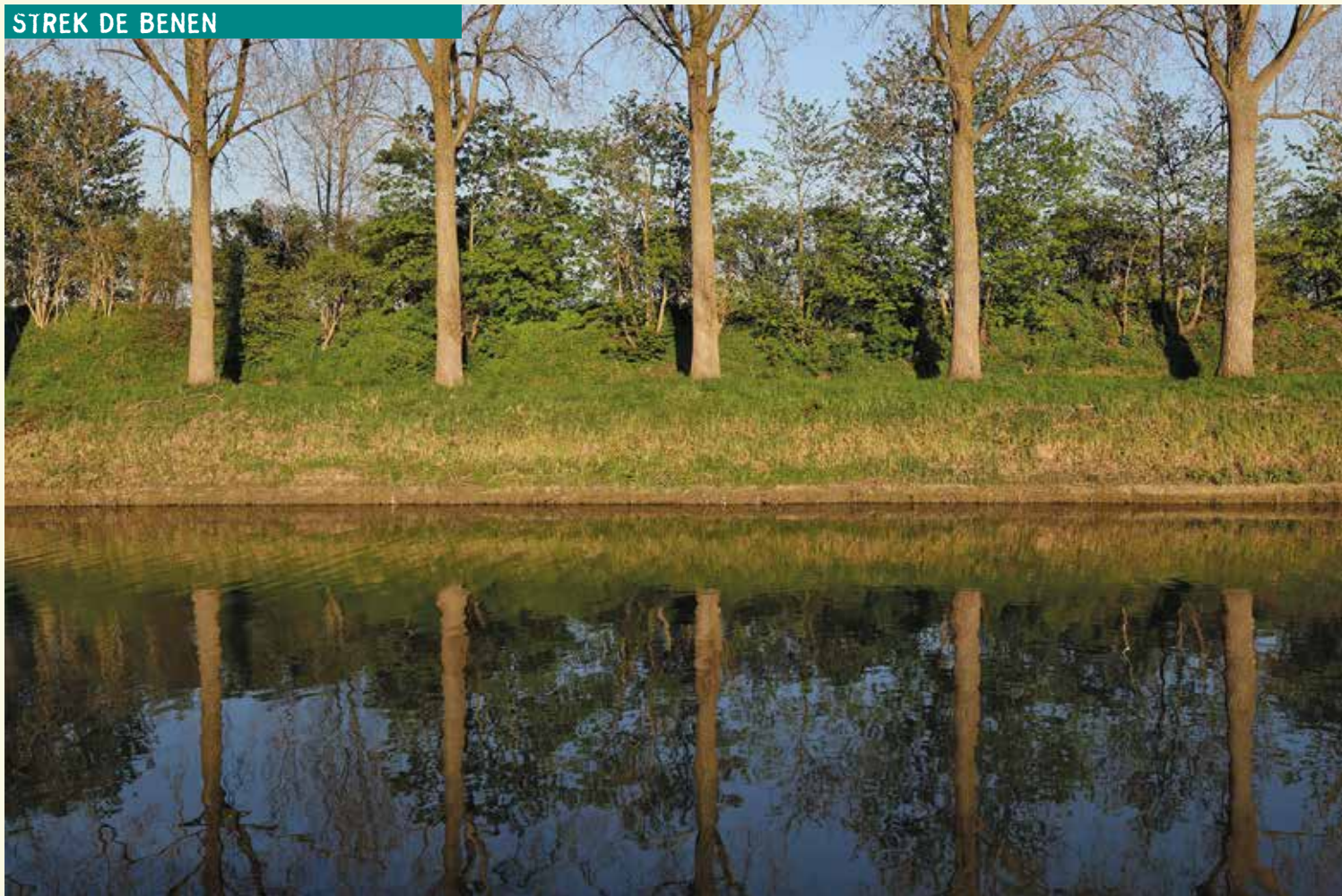
De vele houtkanten op de perceelsgrachten hadden vooral een ontwaterende functie, maar waren vroeger ook belangrijk voor de productie van geriefhout. Vandaag leeft in de knotbomen van Ro één van de grootste steenuilenpopulaties van het Meetjesland. De verdroging, het scheuren van graslanden en de (illegale) kap van knotbomen zet onze kleinste uilensoort echter onder druk. Nochtans is het behoud van kleine landschapselementen als hier essentieel voor de biodiversiteit. Want het gaat niet alleen over de steenuil. Ook andere dieren en planten halen hun voordeel uit dit landschap.

De steenuil laat zich ook overdag wel eens zien, speur de paaltjes en knotwilgen af met een verrekijker! (foto: Peter De Craene)

Het Liefken stroomt door Zomergem (foto: Ludo Goossens)

Populieren langs het Schipdonkkanaal (foto: Peter De Craene)

5

Protest tegen industriële landbouw

Iets verderop, in de Spinhoutstraat, is er heel wat commotie rond een industrieel landbouwbedrijf. In 2017 diende de eigenaar van dit bedrijf een aanvraag in voor het bouwen van een kippenstal met 80.000 slachtkippen. Bijkomende verhardingen, de afvalverwerking, de mobiliteit in de omgeving, de aantasting van de open ruimte en geuroverlast: er rezen heel wat vragen over de komst van een megastal (weg kleinschalige landbouw) en al gauw ontstond een actiegroep.

Ondanks verschillende negatieve adviezen en milieu- en stedenbouwkundige vergunningsweigeringen, leverden de toenmalige provinciale deputatie en minister Schauvliege toch de vergunningen af, zelfs na verschillende beroepsprocedures. De laatste uitspraak was in maart dit jaar: de Raad van State vernietigde de milieuvergunning. Intussen zijn de stallen wel al gebouwd... Nog een pittig detail: de percelen waarop de kippenstal staat, liggen in overstromingsgevoelig gebied.

Wil je meer weten over dit dossier, bekijk dan de website van het actiecomité Liever Open Ruimte: <https://lieveropenruimte.wordpress.com>. De actiegroep voert samen met heel wat andere verenigingen en actiecomités over heel Vlaanderen dezelfde strijd tegen megastallen en de agro-industrie.

6

Eén van de mooiste kerkwegels

Het Kattestraatje is één van de mooiste kerkwegels van de streek en slingert langzaam de helling op. Misschien heeft de naam een verband met de prehistorische grafheuvels die hier gekend zijn en die mogelijk lange tijd zichtbaar zijn gebleven. Toponiemen met 'kat' zijn namelijk heel courant voor plekken die iets te maken hebben met begraving. Katten werden geassocieerd met de dood, de hel en duivels.

Sam De Decker en Gaea Rysselaere